

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งสำหรับความเจริญของสังคมและประเทศชาติในปัจจุบันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและวิทยาการก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการทั้งในแง่ของระบบการศึกษาและหลักสูตร สำหรับประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนา การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นการจัดการศึกษาในระดับกลางสำหรับพัฒนากำลังคนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อให้มีคุณภาพ อันจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยีของประเทศโดยส่วนรวม จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี 2520: 8)

เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) ในปีแรกของแผนได้กำหนดเป้าหมายนักเรียนระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าจำนวน 1,639,210 คน และเพิ่มเป็น 2,200,310 คน ในปี พ.ศ.2529 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผน หรือเพิ่มขึ้น 561,100 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 77) แต่การเพิ่มจำนวนนักเรียนดังกล่าว ไม่ได้มีความหมายรวมถึงการเพิ่มคุณภาพของกำลังคนที่เป็นผลผลิตหลักของระบบโรงเรียนแต่อย่างใด คุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับครู

ผู้สอน กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสอนเป็นอย่างดี รู้จักแสวงหาวิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ มาปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ รักอาชีพครูเป็นวิชาชีพ (Professional) ซึ่ง ปีเตอร์ (Peter) ได้กล่าวว่า การสอนของครูจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการจัดระบบการเรียนการสอนและครูจะต้องมีทักษะในการสอน มีความเข้าใจในระบบการเรียนการสอนและ การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้อารมณ์ทั้งเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peter 1975: 189) สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูในด้านการเรียนการสอนและงานด้านวิชาการอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือ การนิเทศการศึกษา ดังเช่นความหมายของการนิเทศการศึกษาที่ สเปียร์ (Spears) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยทำงานร่วมกันเป็นการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูในวิชาชีพและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองได้ (Spears 1967: 16)

โดยปกติการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยมักกระทำโดยศึกษานิเทศก์ แต่ในปัจจุบันงานนิเทศการศึกษามีขอบเขตและความสำคัญมากขึ้น เพราะเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาด้านต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งในด้านระบบการศึกษา หลักสูตร เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ตลอดจนการขยายตัวในด้านจำนวนโรงเรียนและขนาดโรงเรียน ทำให้มีจำนวนนักเรียนและครูในโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ดังนั้นการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ จึงไม่เพียงพอและนิเทศไม่ทั่วถึง กล่าวคือ ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาไปสู่ระดับห้องเรียนให้ครบทุกโรงเรียนได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการใหม่หรือระบบการนิเทศการศึกษารูปแบบหนึ่งเข้าช่วย ซึ่งเรียกว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน"

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นความพยายามอย่างหนึ่งในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ตลอดทั้งครูในโรงเรียนด้วย

กันเอง โดยหลักการคือ ทำหน้าที่วางแผน ประสานงาน ช่วยเหลือและแนะนำบริการด้านต่าง ๆ แก่ครูภายในโรงเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ กลิคแมน (Glickman 1981: 6) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหา มากที่สุด คือ ครู และจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสายวิชา ผู้นำทางวิชาการ นักพัฒนาหลักสูตรและเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน และ สจ๊วต อูทรานันท์ (ม.ป.ป.: 12) ได้ให้ความเห็นว่าการนิเทศการศึกษาโดยใช้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพราะสภาพของปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแท้จริงได้ และ สิปปนนท์ เกตุทัต (2518: 132) ได้กล่าวว่า ทางหนึ่งที่จะช่วยให้การใช้หลักสูตรใหม่บรรลุเป้าหมายได้ โดยการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อที่จะแก้ปัญหาในด้านการศึกษาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้ตรงเป้าหมายที่สุด ก็โดยการที่โรงเรียนจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา รายงานไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นในอนาคต ดังปรากฏในเอกสารงานนิเทศการศึกษา ลำดับที่ 36/2520 ความตอนหนึ่งว่า (กรมสามัญศึกษา 2521: 56)

การนิเทศเพื่อให้เกิดการนิเทศภายในเป็นเรื่องสำคัญที่ศึกษานิเทศก์ต้องรู้ และถือเป็นเป้าหมายของการนิเทศ ศึกษานิเทศก์ไม่ว่าจะนิเทศโดยตรงไปยังครูทุกคนทุกโรงเรียนได้ตลอดเวลา เพราะปัญหาเกี่ยวกับปริมาณของครู และโรงเรียนและปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียนต่าง ๆ ความหวังของการนิเทศการศึกษาในอนาคต คือการช่วยเหลือครูและผู้บริหารโรงเรียนให้ทำการนิเทศซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน...

แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ดังเช่น ในปี พ.ศ.2521 กฤษณี น้ำเพชร

ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยเกือบทุกด้าน โรงเรียนขาดการวางแผนการนิเทศการศึกษาภายใน และยังไม่มีผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรง โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ (กฤษณี น้ำเพชร 2521: ฉ)

ในปี พ.ศ. 2525 เสาวภา เขาวรรณชลากร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันและอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนปัญหาที่พบเนื่องมาจากการขาดเงินงบประมาณ ผู้บริหารไม่เห็นความจำเป็น ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศอย่างแท้จริงตลอดจนไม่ศรัทธาในตัวผู้นิเทศภายใน (เสาวภา เขาวรรณชลากร 2525: จ, 274 - 277)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่อง พอประมวลได้ว่าการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจำเป็นต้องมีลักษณะงานที่ชัดเจนและต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารและครูจะต้องมีความเข้าใจตรงกันและเห็นชอบยอมรับโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการนิเทศเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังเช่น สنجัด อุทรานันท์ ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนวทางให้ทำงานตลอดเวลา ซึ่งนับว่าการนิเทศภายในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด (สงัด อุทรานันท์ ม.ป.ป.: 12)

ดังนั้นเพื่ออนุวัตให้เป็นไปตามเป้าหมาย ในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ข้อ 2.4 ความว่า "วางแผนปฏิบัติและสนับสนุนให้การกระจายการนิเทศการศึกษาไปสู่ระดับปฏิบัติให้มากที่สุด" (สำนักนายกรัฐมนตรี 2525: 78) นั่นคือ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขึ้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ

ศึกษาประจำเขตการศึกษา 4 จึงตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้ทำการวิจัยพื้นฐานในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้น ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องในแต่ละขนาดโรงเรียน ตามความเห็นชอบร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือกันขึ้นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และ ระนอง เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยจำแนกตามลักษณะขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

(2) ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ทุกโรงเรียน รวม 49 โรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในภาคปลาย ปีการศึกษา 2526 รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,414 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็น ของครู ไม่ว่าจะ เป็นครูปฏิบัติการสอนหรือครู สนับสนุนการสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือว่าเป็น ตัวแทนความคิดเห็นของครูในโรงเรียนทั้งหมด

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดวิชา

ครู หมายถึง ครูปฏิบัติการสอนหรือครูสนับสนุนการสอนซึ่งปฏิบัติราชการ
ประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป *

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ซึ่งมีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500 คน ถึง 1,499 คน *

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ซึ่งมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน *

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของ
ผู้นิเทศในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
ให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความก้าวหน้าใน
วิชาชีพ และให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมายเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

งานนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่ก่อให้เกิด
ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นไปอย่าง
มีประสิทธิภาพ

เขตการศึกษา 4 หมายถึง เขตการศึกษา ที่ประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ ตรัง
พังงา ภูเก็ต และระนอง มีสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 4 ตั้งอยู่ ณ
จังหวัดภูเก็ต

✓ ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะได้ลักษณะงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและสอดคล้องตามความนึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและ

* แบ่งตามเกณฑ์กำหนดขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2522

ครู ทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของเขตการศึกษา 4 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และระนอง มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 49 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 14 โรงเรียน และ โรงเรียนขนาดเล็ก 26 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น 2,414 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 361 คน และ ครูจำนวน 2,053 คน โดยจำแนกออกตามลักษณะขนาดของโรงเรียนดังนี้

ก. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 9 โรงเรียน มีผู้บริหาร 122 คน ครู 977 คน *

ข. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จำนวน 14 โรงเรียน มีผู้บริหาร 136 คน ครู 677 คน *

ค. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 26 โรงเรียน มีผู้บริหาร 80 คน ครู 196 คน *

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

* เอกสารรายงานสภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2526 กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้แบ่งประชากรออกตามลักษณะขนาดของโรงเรียน และประชากรของแต่ละขนาดโรงเรียนได้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยกระจายไปตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 997 คน โดยคำนวณจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970: 608) ได้ดังนี้

- ก. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 92 คน และ ครู จำนวน 278 คน
- ข. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 103 คน และ ครู จำนวน 248 คน
- ค. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 80 คน และ ครู จำนวน 196 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยแบบตรวจสอบรายการ(Check list) แบบเกณฑ์ประมาณค่า(Rating scale) และ แบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง อายุราชการและวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบเกณฑ์ประมาณค่า(Rating scale) ถามเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานหลักด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ งานด้านการวางแผนการนิเทศ งานด้านพัฒนาบุคลากร งานด้านพัฒนาหลักสูตร งานด้านการจัดการเรียนการสอน งานด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ งานด้านการบริการพิเศษอื่น ๆ งานด้านเกี่ยวกับชุมชนและงานด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) และแบบปลายเปิด(Open ended) ถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในการ

นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน
ดังนี้

4.1 ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความและวารสาร
ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในเรื่องของจุดมุ่งหมาย หลักการและกระบวนการ
นิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา

4.2 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
โดยเน้นงานนิเทศการศึกษา

4.3 ศึกษาถึงลักษณะงานนิเทศการศึกษาตามทัศนะของนักการศึกษา
ของไทย และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4.4 ศึกษาถึงลักษณะงานนิเทศการศึกษาที่อยู่ในขอบเขตของกระทรวง
ศึกษาธิการ โดยเฉพาะลักษณะงานนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
และลักษณะงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

4.5 สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษาของหน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

4.6 ทำการวิเคราะห์งานนิเทศการศึกษาที่ได้ศึกษามาทั้งหมด เพื่อจำแนก
ลักษณะงานนิเทศการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่ สำหรับสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมงาน
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทั้งหมด โดยปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

4.7 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ทั้งหมด แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา เพื่อขอความเห็นชอบและ
ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง

4.8 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 10 ท่าน ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.9 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปใช้จริง

4.10 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งและเก็บแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยใช้บริการทางไปรษณีย์ทั้งหมด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) และ ไค - สแควร์ (Chi - square) ดังนี้

6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่า ร้อยละ (Percentage)

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มความคิดเห็นของคำถามแต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่น่าใจ และ ไม่เห็นด้วย วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ของคำตอบแต่ละข้อและเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่า ไค - สแควร์ (Chi - square)

6.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนที่เป็นปลายเปิด (Open ended) วิเคราะห์โดยการรวบรวมความคิดเห็นและเรียงลำดับตามระดับความถี่

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย เสนอในลักษณะของการบรรยายและวิเคราะห์ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นเรื่องงานนิเทศการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 5 กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย